

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția și Administrația :
Parcul Ștefan cel Mare No. 8.

Apare
la 1 și la 15 a fiecărei luni

ABONAMENT:
Parohiile : 200 Lei
Particulari : 160 Lei
Membrii Agrului 100 Lei

† ION BIANU

S'a stins încet, ca o făclie, care toată viața arde cu aceeași intensitate și care împrăstie neconținut aceeași mireasmă. Și când pleapele lui s'au înțepenit peste orbitele fără viață, un lung vaier de durere, înăbușit, dar adânc simțit, a pătruns în inima fiecărui Român. Ne părăsea Ion Bianu!

Ne părăsea un stâlp al trecutului nostru de consolidare și realizări culturale. Un om care mai rămăsese printre noi rătăcit dintr'o generație apusă și care semnificativ ne îndemna, de a privi ce am lăsat în urmă și de-a ne nizuși ca toate realizările noastre de acum și din viitor să se razeme pe trecutul nostru, căci numai așa vom putea crea ceva solid, ceva ce să fie numai al nostru.

Fiul al Făgetului Târnavelor, Ion Bianu a răsărit din mijlocul unei familii de țărani, gospodari cinstiți și buni Români greco-catolici. În setea lui după lumină, a apucat drumul Blajului, așa cum făceau mulți dintre colegii lui de școală. Aici, în acest sanctuar al credinței noastre, s'a călit sufletul tânărului Bianu, din înfrățirea credinței și a luminii despicătoare de întuneric. A crescut cu »tipăii Mitropoliei și cu înțelepciunea ce-o împrăștiau Laurian, Cipariu, Moldovănuț și alții. Aici s'au înfiripat primele lui avânturi. Aici și-a depănat cea mai frumoasă parte a tinereții sale, care s'a întipărit adânc în sufletul său și de care cu atâta dragoste își va aduce aminte mai târziu, prin corespondența neîntreruptă, ce o va avea atât cu foștii lui îndrumători, cât și cu prietenii de aici. Iar când școala Blajului nu l-a mai putut ține aproape, ea a privit fără regret îndreptarea spre apus a pașilor fiului ei. De ce oare ar fi regretat? Nu era cel dintâi! Drumul pe care apuca era bine bătătorit de atâția înaintași de-ai lui. Și-apoi nu-l pierdea. El rămânea tot al nostru. Se ducea numai »în țară«!

Sosit la București, Ion Bianu ducea cu sine o putere uimitoare și un dor nestăvilat de-a munci. Izvor proaspăt, cu forțe ce-și așteptau clipa când ele să se reverse în realizări fructuoase. El a fost imediat remarcat și ajutat ca să-și completeze studiile. Ba sprijinul ce i s'a dat datorită marilor calități înăscute ce avea a fost mai larg decât cel dat altora,

cari cași dânsul trecuseră munții. Astfel tânărul Bianu putu să-și completeze cunoștințele prin studii făcute în streinătate: la Milano și Paris.

La București slujbele ocupate au fost multe.. A fost profesor secundar la Sf. Sava, vechea școală întemeiată de un antecesor al lui, tot Ardelean, Gh. Lazăr. A fost apoi profesor universitar, parlamentar, administrator general al Academiei, bibliotecarul perpetuu și chiar președintele ei. Toate aceste situații i s'au încredințat nu râvnitorului de titluri, ci modestului și mult activului Bianu.

Ce-a făcut Bianu la Academie? Dar ce s'a făcut la Academie fără el? Aceasta este întrebarea mai logică și la care putem răspunde fără exagerare: nici-un pas nu se făcea și nicio hotărâre nu era luată, fără să fie întrebat și Tânăveanul refugiat peste munți.

Și Ardeleanul Bianu dovedea multă pricepere, multă chibzuință și multă râvnă. Se legase sufletește atât de mult de această înaltă instituție, încât nici o jertfă nu i se părea prea mare, dacă avea de scop: progresul Academiei și mai ales al bibliotecii ei. De aceea Bianu nicăiri nu se simțea mai acasă decât la bibliotecă. Și aici dacă îl căutai, îl vedeai veșnic surâzător, binevoitor și cu dor de muncă. Aci îl găseai la masa lui de lucru, muncind cu aviditatea omului niciodată mulțumit de cât face; aci se strecura ușor și supraveghia cu strășnicie pe subalterni, sau se furișea printre mesele sălii de lectură a bibliotecii. Supraveghia întrebuițarea cărților, a manuscriselor, le aduna, le ferea de orice deteriorare și apoi dispărea din nou în biroul său. Cei cari au cercetat biblioteca Academiei pe timpul acela, își amintesc de micile mizerii ce le făcea acest îndrăgostit al cărților, ori de câte ori i se părea, că o lucrare împrumutată nu se folosește cu grija cea mai mare.

Iar când posibilitățile îi permiteau, alerga peste hotară. Aduna cărți și documente, care dovedeau trecutul și gloria neamului nostru. A păstrat cu zgârcenie tot ce a avut Academia, când i-a preluat biblioteca; a adunat cu înfrigurare tot ce a găsit referitor la noi. Dar nu a adunat numai. El a organizat

biblioteca făcându-o accesibilă oricui. Iată ce-a făcut pentru Academie!

Opera lui însă nu se mărginește la atât. El s'a dovedit un destoinic istoriograf literar și un adânc cunoscător al literaturii noastre vechi. Pe lângă »Viața și activitatea lui Samuil Micu« el ne-a dat în colaborare cu N. Hodoș »Bibliografia Românească veche«, lucrare indispensabilă pentru oricare cercetător al vechilor noastre monumente literare și care reclamă adânci cunoștințe și o muncă migăloasă și foarte răbdurie. Ne-a mai lăsat apoi »Catalogul manuscrisurilor și periodicelor românești«, »Psaltirea Scheiană« reprodusă în facsimile și alte multe lucrări, cheazășie a unui spirit neprihănit și a unei activități continue.

Dar acestor activități de organizare și de aport științific, lui Bianu îi mai revine un merit acela de a fi crescut o falangă întreagă de bibliotecari și de tineri, cari să-i continue opera.

Și-acum după ce l-am văzut în activitatea dezvoltată, să revenim și să constatăm cu satisfacție, că Ion Bianu și-a păstrat legăturile și l-au legat amintirile nu numai de locul nașterii sale, ci și de biserica al cărei fiu era. Ardealul copilăriei lui îi trăia viu în amintire.

Era un copac ale cărui rădăcini sugeau seva aici pe malurile Târnavelor.

Spirit larg, înțelegător, lipsit de orice patimă, a respectat legea fiecăruia așa cum cu sfințenie și-a respectat-o pe a sa până la moarte. Legăturile ce le-a avut cu biserica greco-catolică au fost multe, sincere și perpetue. Printre aceste legături dieceza noastră ocupă și ea un loc de frunte. Ion Bianu nu rareori și-a manifestat interesul ce-l purta așezămintelor ei culturale.

Iar când ziua cea mare s'a apropiat și »ridicătoarea de vieți« a fâlfăit din aripi, Ion Bianu și-a făcut singur bilanțul vieții. A găsit că în posturile ce i s'au încredințat și-a făcut datoria cum nimeni altul și de aceea după împărțășirea cu sf. Taine și pregătirea de el însuși a telegramei »Ion Bianu a decedat«, cu fruntea senină a așteptat clipa supremă.

Și ea a venit, sădind în sufletele noastre adânci regrete!

În fața țărânei încă proaspete, care acoperă rămășițele celui ce a fost Ion Bianu, cucernic genunchiul nostru se pleacă, iar din taințele sufletului nostru fășnesc eternele cuvinte:

»El nu e mort, trăește 'n veci e numai dus!«

Aurel Pop.

Noul cod penal și pronografia ziarelor.

Zilele aceste d. senator Miclescu a adus în discuția Senatului activitatea dezastruoasă a unor zăre, care sub aparența unui atac în contra imoralității, au adus câtorva tineri acuzați de moravuri striccate, învinuiri grave. Nu s'au mulțumit însă cu aceasta, ci intrând în detalii, au făcut aproape zilnic, descrieri imunde asupra practicii acestor moravuri desgustătoare. Ori, aceste descrieri urite sunt ele înșile o revoltătoare imoralitate și o flagrantă stingere la bunele moravuri. „Mi se spune — zice d. senator Miclescu — că tirajul acestui ziar a crescut considerabil în timpul acestor scandaloase campanii, și că vânzătorii erau asaltați de elevi și eleve de liceu. Posibilitatea chiar a apariției în ziare a unei asemenea literaturi, dovedește gradul de decădere morală la care a ajuns o anume presă, iar primirea bună pe care o găsește în public a ceasta literatură, dovedește starea de decădere morală la care s'a coborât o anume parte a publicului celilor“.

Noi, părinții, cari avem să dăm seamă în fața Infricoșatului Judecător, de sufletul copiilor, pe care ni l-a dat Creatorul ca să-i creștem cetățeni ai Raiului și stâlpi de granit ai României, salutăm cu nespuse bucurie acest început de stavilire a dezastrului ce ne amenință. Și socotim, că de geaba cheltuiim milioane grele, scoase din sudoarea poporului, pentru ameliorarea stării sanitare și pentru asigurarea puterii de viață a nașunii, dacă de altă parte nu avem încă text de lege în codul penal, care să sancționeze pe

ucigătorii copiilor noștri. Căci nu poate să trăiască o nație a cărei tineret îl lăsăm să fie otrăvit prin scrierile imorale ale vampirilor, cari își zidesc palate sumptuoase din trupurile putrezite cu zile a copiilor noștri.

D-I Ministrul al Justiției e fată și el. Nu ne îndoim, că-și va pune tot sufletul său de părinte și de bun român la contribuție, ca în noul cod penal, ce se debate, să fie pedepsite cu asprime tentațiunile aceste diavolești, la însași viața neamului românesc. Dar nouă, părinților ne-ar plăcea mai mult măsuri preventive. Ce folos pot avea eu din pedepsirea cutărui pervers, dacă odăla au stins din sufletul curat al copilului meu lumina credinței și a moralității?

Toate măsurile luate în vederea întăririi vitalității poporului nostru rămân infructuoase atâta timp, cât vom tolera, ca să vadă lumina soarelui: scrieri, cari ne abat copiii dela munca serioasă și dela carte, și ni-i scufundă în mocirla sensualității, ca apoi secătuiți de vlagă și de energie, să-i vedem lipsiți de ideal și de voință, gata la orice, afară de munca serioasă constructivă.

Și oare ce fel de raționament s'ar opune la o interdicere totală din țara românească a imundelor și scabroaselor produse ale liparului? Doar nu ni e frică de un tineret curat, vânos și dotat cu energie fizică și morală? Doar tocmai acest tineret cast și viguros ar făuri viitorul de aur al României.

Păr. Ioan Chișiu.

Pastorația dela orașe

Mult discutata problemă pastorală, pastorația orașelor, are o continuă actualitate, și e departe de a fi rezolvată. Discuțiile în jurul acestei probleme capitale se învârt, îndeosebi în jurul pastorației intelectualilor. Importanța ei n'o discutăm. Dar, trebuie să adaugem, însă, că pastorația dela orașe nu se mărginește numai la păstorirea intelectualilor.

Pastorația dela orașe e mult prea variată și complicată din toate punctele de vedere ale pastorației. Cu toate acestea, însă, toți aceia cari s'au ocupat de pastorația orașelor, se ocupă numai de pastorația intelectualilor, neglijând, cu totul, să abordeze și pastorația celorlalte elemente umane cari împopulează orașele. Nu să dă prea multă atențiune oamenilor de rând, muncitorilor, servitorilor și altor elemente de proveniență rurală stabilite la orașe.

Pastorația acestor indivizi cu nimic nu e mai puțin importantă ca pastorația intelectualilor, cu atât mai vărtos, fiindcă, în jurul acestei probleme pastorale mai pledează și considerente de interes național și social. Neglijarea acestor elemente înseamnă a le lăsa pradă tuturor curentelor antisociale și antireligioase. În jurul acestei probleme pastorale trebuie să ne concentrăm privirile noastre. Rezolvirea acestei probleme pastorale e de o importanță extraordinară, îndeosebi, în centrele mai mari, unde numărul acestor elemente e mai mare și unde puterea distructivă a curentelor subversive e mai pronunțată, îndeosebi, acolo, unde aceste suflete naive se lasă mai ușor pradă tuturor amăjitorilor cari au de lozincă distrugerea formelor sociale actuale, a Bisericii și Statului.

Păstorul cel bun va trebui să se coboare în mijlocul acestor ființe atât de expuse. Și, va trebui să-i reîntoarcă la credința cea adevărată, replantând în sufletele lor și dragostea de țară și de neam. Pe aceste ființe nu le atrage frumseța catedralelor cu oratori și coruri artistice. Nu. Cei mai mulți, datorită curentelor subversive și tembelismului nostru s'au înstrăinat complectamente de biserică și au o oroare de cele sfinte. Contactul lor cu preotul se reduce la Botezul pe care l-au primit, fiind duși atunci la biserică de către părinții lor și poate, încă atunci, când sunt petrecuți spre locul de odihnă. Nu trebuie să neglijăm pastorația acestor indivizi, cari ar putea să devină membri folositori bisericii și neamului. Trebuie să coborim în mijlocul lor, să-i adunăm și să le zidim biserici, fiindcă aceștia au nevoie de o pastorație absolut proprie, și fiind prea departe de bisericile parohiale existente.

Afară de aceasta, la orașe, în urma reformei agrare s'au înproprietărit cu locuri de case sute și sute de familii. Aceste locuri de case se află așa zicând, de cele mai de multe ori, la marginea orașului. Acum pe aceste locuri s'au zidit case. Populația acestor cartiere sunt, îndeosebi, ființe de proveniență ru-

rală și cari ocupă funcțiuni de tot mici pela autoritățile de Stat și comunale. Aceștia, deși, încă azi, în lipsa unei pastorații mai asidue nu sunt viciați în credință și în sentimentele lor naționale dar, cine ne va putea garanta, că după un deceniu, sau două decenii, nu vor fi indiferenți în ale credinții, iar urmașii lor, crescuți în afară de sfera de influență binefăcătoare a Bisericii, vor mai avea credința și sentimentele naționale ale părinților lor și nu vor cădea pradă tuturor curentelor subversive? Dar chiar abstrăgând de aceste motive, chiar din punct de vedere național, ni se impune ca și aceste cartiere să aibă bisericile lor românești, mai ales că și minoritarii și-au zidit în aceste cartiere biserici și capele.

Desigur, mai marii noștrii bisericestii, au finit seamă și de aceste considerente expuse mai sus, atunci când chiar aici la noi în Oradea, în centrul eparhiei noastre, au deschis capelele din cartierul Iosia și din cartierul Grădinilor, intenționând să deschidă o nouă capelă în cartierul muncitoresc Oradea-Veneția.

Nu pot decât să ne bucure aceste străduințe, mai ales, fiindcă nădăjduim, că și'n aceste cartiere, în curând, se vor înființa parohii și se vor zidi biserici, deoarece, în cartierul Iosia avem peste 600 de suflete, în cartierul Grădinilor 1600 de suflete, iar în cartierul muncitoresc Oradea-Veneția avem peste 2000 de suflete.

Basarab Moldoveanu.

— **Moartea Cardinalului Andrieu.** La 15 Febr. crt. s'a stins la Bordeaux, orașul său de reședință, Cardinalul Arhiepiscop Paulin Petru Andrieu, unul din cei mai de seamă membri ai ierarhiei catolice din Franțe. Născut din părinți profund catolici, întră în Seminarul din Toulouse unde în 1874 e hironit preot. În 1901 Leon XIII, care-l cunoștea calitățile alese, îl numi, la scaunul episcopesc din Marsilia. De aci înainte figura apostolică a Episcopului Andrieu începu să fie cunoscută nu numai în Franța ci în întreagă lumea catolică. De fapt, el devine unul din cei mai neînfricați apărători ai credinții și ai dreptății, susținând cu tărie cauza episcopatului, a clerului, a ordinelor religioase și a libertății Bisericii, în vremurile de răstribite ale guvernarilor francmasonice. În 1907 e creat Cardinal al Sf. Biserici Române, iar la 1909 e transferat la scaunul arhiepiscopal din Bordeaux, unde a dezvoltat o prodigioasă activitate socială și caritativă. El este cel dintâi care a semnalat primejdiile ascunse ale mișcării păgânizante cunoscute sub numele de *Action Française*, prin memorabila scrisoare din 25 August 1926, adresată tineretului catolic din Bordeaux, pentru care primi felicitările și înalta aprobare a Sf. Părinte Piu XI.

Lecțiunea din Nazaret.

Pare de neînțeles un lucru. Cum Isus, Fiul lui Dumnezeu, venit să propovăduiască adevărul în lume și să-i deschidă acesteia porțile mântuirii, a petrecut atâta vreme într-o tăcere și dejosire la Nazaret? Rațiunea acestui lucru e foarte simplă. El a voit să fie pentru noi nu numai un Răscumpărător, ci și un model. Multe sunt învățăturile, ce ne oferă cei dintâi treizeci de ani ai vieții sale. Să reținem de astă dată două: pilda unei vieți ascunse și munca.

Prin conduita sa, Răscumpărătorul a voit mai întâiu să ne inspire cinstea și dragostea față de viața ascunsă.

O tendință pe cât de puternică, pe atât de disordonată ne face să ne exagerăm calitățile noastre naturale. Apoi, atribuindu-ne nouă, în orice chip meritul că le avem, căutăm să le vârim în ochii altora, mai ales ai aproapelui ca să culegem admirațiuni și laude, la cari, credem că avem dreptul. Vedem cum cei înstăriți se fac cunoscuți prin fapte mari, ca să atragă atențiunea publică. Dorul după mărire, speranța de a lăsa în urmă un nume drept amintire posterității, au fost cauza multor întreprinderi, gânduri și planuri realizate. Chiar într-o sferă mai umilă, grija de a dobândi ori de a menține o bună reputație, are o mare influență în vorbele și faptele noastre.

Desigur, nu totul e de condamnat în dorul de a fi prețuiți de semenii noștri, dar Isus ne arată, cât de puțin trebuie să căutăm aprecierea altora și mărirea omenească. Renunțând la acestea El, de bună voie, ne invită să ne scăpăm de orbirea lor, ne arată, că putem ușor imita pilda sa.

Cum se poate aceasta? Așa, că primim cu inimă sinceră orice stare umilă în care ne aflăm, fără să purtăm ură față de cei cari sunt mai sus decât noi, sub orice raport. Dacă din contră rangul nostru social este mai superior decât al altora, să nu ne mândrim spre a-i disprețui, ori a ne impune aceluia: mai mult, trebuie să privim fără tulburare ipoteza totdeauna posibilă a unei căderi la acea stare de jos.

E necesar să fim convinși, că adevărata valoare a faptelor noastre consistă, nu în strălucirea lor exterioară, ci în intențiunea, scopul pentru care se fac, care le domină. Dacă ar fi altcum, Răscumpărătorul, care dispunea după plac de întâmplări, lucruri și fapte s'ar fi silit să strângă și îngrămădească mărire, laude prin minunile, predicile, convertirile sale. Lui îi era ușor să străbată pământul întreg, să facă să se ofiliască gloria celor mai vestiți cuceritori, să ducă după el gloatele numeroase. El s'a abținut dela aceasta, spre a ne arăta că faptele noastre cele mai strălucitoare, nu sunt în sine, decât o aramă sunătoare, ori un cimbal răsunător, adevărat rămân fără valoare în ochii lui Dumnezeu; ceea ce le dă valoare, preț, e dragostea și gândul, că ce facem e pe placul lui Dumnezeu, care le inspiră. Așa, că puțin împoartă ră-

sunetul lor exterior cei mai de jos, mai smeriți, pot foarte ușor, — parcurgând calea arătată de Isus, — deveni cei mai mari sfinți.

Deaceia să avem grijă ca să nu ne lăsăm conduși de dorința de a ne arăta. Când datorința nu va porunci să facem ceva lucru în văzul altora, să-l facem în toată simplitatea, dar să n'avem în vedere laudele altora. Să preferim mai bine să fie ignorate și necunoscute intențiile și faptele noastre. În jurul nostru să evităm cu grijă tot ceea ce ar putea să ne facă prețuiți.

În sfârșit, cum onorurile și demnitățile oferă un nutremânt mai bogat amorului propriu și constituie un pericol mai mare, interesul nostru deosebit ar trebui să ne facă dacă nu să fugim, cel puțin să nu umblăm după ele. Sfinții totdeauna în acest fel au trăit și în aceasta pilda lui Isus, le era o încurajare.

Modul de viață a Mântuitorului, ne învață în rândul al doilea cât de importantă e munca.

Munca e obiectul unei legi dictate de natură chiar, fiindcă e condițiunea de dezvoltare a facultăților noastre, și mijlocul normal de a ne procura cele trebuincioase subsistenței noastre. Necesitatea sa impusă a fost omului îndată după creare: păcatul original n'a făcut altceva, decât a imprimat omului acest caracter grav pe care îl cunoaștem.

Atunci când putea să se scutiască de ea, Isus a voit să i se supună. Evanghelia nu ne spune nimic explicit despre aceasta, dar cum Familia Sfântă era săracă și condițiile de trai foarte grele, se poate presupune cu ușurință, că Mântuitorul a fost partaș în meserie Sfântului Iosif, tatăl său crescător. Tradițiunea creștină totdeauna a susținut aceasta: ea n'a încetat să-l reprezinte pe Isus deprinzând meseria grea de dulgher în umila casă din Nazaret.

Cine nu se simte mișcat văzând pe Fiul lui Dumnezeu, care, atotputernic fiind, menține lumea, supunându-se oboselii și greutății ce le aducea o profesiune manuală? Dar în acelaș timp, cine va cuteza să se plângă de soarta sa, dacă e silit să recunoască în Isus un model?

În atelierul din Nazaret, munca s'a reabilitat. În lumea păgână existau profesii servile rezervate sclavilor, iar oamenii liberi s'ar fi crezut dezonorați dacă ar fi deprins munca. Azi munca e o nobleță, fiindcă chiar Dumnezeu a îmbrățișat-o pe cea mai de jos. Ea e taina prin care scăpăm de atacurile diavolului și rezistăm cu rezultat ispitelor; e mijlocul cel mai nimerit de a ne feri de greșelile pe cari slăbiciunea noastră ne face să le săvârșim zilnic: e instrumentul sfințirii noastre prin actele de virtute ce noi le facem, săvârșindu-o. Privită cu ochii credinții ea e mai mult o dovadă a îndurării de sus, decât o sancțiune penală a justiției divine.

Dacă toți ar înțelege acest adevăr, cum pacea ar stăpâni lumea.

Păr. Nic. Cristea.

Opera Măiestrului Hubic

II.

Lirismul, din epoca tinereții, se retrage din ce în ce. Îi ia locul dramatismul. Compozitorul a ajuns la vârsta bărbăției. Sentimentalismul tinereții este schimbat prin raționamentul omului de gândire. De-acuma va domina judecata. Lirismul va fi reprezentat numai prin melodiile luate din Psaltichie. Inșă și aceste melodii vor primi o sobrietate, un stil mai riguros, accente mai pronunțat dramatice.

Această schimbare nu s'a făcut numai așa. Trebuie să căutăm evenimentele dintre anii 1914—1920. Războiul cel crâncen, care a lăsat atâtea mame plângând cu amar și, atâția orfani lipsiți de tată. Câtă durere, câtă jale! Aceste nenorociri s'au resfrânt în sufletul mare al profesorului Hubic. Nici nu se putea altfel, pentru că cel ce trăiește în intimitate părintească cu elevii săi, acela simte mizeria și nenorocirea lor. Și profesorul Hubic a fost un adevărat părinte.

După ce furtuna războiului s'a potolit, valurile tulburi s'au liniștit, au urmat mari bucurii și mari decepții. Suferințele seculare ale neamului au fost încoronate cu cea mai frumoasă coroană: Unirea tuturor Românilor. Valurile furioase ale războiului, pe lângă multă jale și durere, a mai aruncat în marea omenirei acea plagă, în contra căreia luptă biserica cu cea mai mare putere: imoralitatea. Nenorocirea unora și mizeria sufletească a altora, vor avea o influență hotărâtoare la formațiunea sa de compozitor matur.

După ce s'a încheiat pacea mult dorită, sufletul său mare a fost stăpânit de două note discordante. Una nenorocirea și depărtarea societății omenești de Dumnezeu, alta nespusa durere de a vedea pe scumpii săi părinți, vatra părintească, — izvor al atâtor amintiri scumpe, — rămase dincolo de hotarul țării, în prada vrăjmașului secular al românismului. Pietrele de hotar odată fixate, nu se mai puteau muta înspre »Mestecănișul« Ungariei. Multe sate românești, cu oameni harnici și buni creștini, au rămas dincolo de hotar. Cu ei au rămas și frumoasele tradiții românești, care tradiții, de atâtea ori, au aprins flacăra sfântă, în ochii micului Francisc, la Crăciun, Anul nou, Bobotează, Câșlegi, etc. Casa părintească, feciorii dela hore; fetele dela șezători, bătrânii cu poveștile lor blânde și domoale, tot atâtea dulci suveniri din copilărie și izvor de inspirație la vârsta bărbăției, sunt despărțite de dânsul. Ajuns la școalele secundare, rămas la internat și în timpul vacanței, nu putea savura creațiunile geniului popular. Despărțit de aceste scumpe suveniri, nu mai are prilejul să și-le refacă printr'o prezență mai îndelungată. Și cu ele câte motive de inspirație s'au dus?!

A două notă discordantă: depărtarea omului de Dumnezeu, i-a dat puteri noi pentru a curma acest mare rău și prin muzică. Ca să-și ajungă scopul, stu-

diază melodiile bisericești. Se inspiră din Psaltichie și compune o mulțime de liturghii și alte slujbe bisericești.

Aceste compoziții însă au o altă notă caracteristică. Lirismul scade și din ce în ce, iese la iveală dramatismul. Nici nu e de mirat. Ce este altceva lupta omului material în contra Creatorului, decât o luptă dramatică. Această luptă dramatică se resimte și în compozițiile d-lui prof., până când, la urmă învins răul, sufletul se prostorne în fața altarului și cerșește dela Părintele ceresc iertare pentru marea lui rătăcire.

Sub vraja melodiilor bisericești compune »Vecernie« pe motivul din vers. 5. Compune o Liturghie mare pentru cor mixt și orchestră, ambele netipărite. Compune Liturghia pentru cor. bărb. și instrumente de suflat. Una mai frumoasă decât alta.

Ce să zicem despre »Impărate ceresc«, acest imn splendid lucrat pentru cor mixt și orchestră de coarde; despre »Imn către Dumnezeu« cu aceeași distribuție? »Liturghia nouă« pentru cor mixt și orchestră de coarde, în care, precum și în celelalte, vezi desfășurându-se marea dramă din săptămâna Patimilor: Intrarea în Ierusalim, Calvarul, înmormântarea, învierea lui Isus Christos. Creștinul văzând toate acestea nu poate face altceva, decât să-și ridice ochii la cer și să se apropie de sf. Impărtașanie cu cea mai adâncă evlavie. Iată cum încearcă d-l profesor, reîncreștinarea bisericii vii a lui Christos în domeniul muzicii. Mare dar dela bunul Dumnezeu! Nici una, dintre lucrările amintite, n'a văzut lumina tiparului.

Dintre bucățile amintite, »Patimile« cuprind mai mult element dramatic. E de mirare? Drama sublimă, trăită de însuș Isus Christos, din propria voință divină, trebuie să cuprindă elementele dramei. Altfel ar fi o parodie și nu compoziție. Isus Christos, Dumnezeu adevărat, de bună voie s'a dus la moarte. El vorbește când duios, când mai aspru, după cum grăiește cu cei buni la inimă, sau fariseilor răi și făjarnici. Câtă duioșie găsim în fraza: »Poporul meu, ce ți-am făcut ție«. Par'că vedem pe Isus Christos cât îi pare de rău că, poporul necărturar, se lasă sedus de învățații farisei, cari își temeau autoritatea și averea. Pentru ei Isus, nu putea fi Messia, căci le poruncia și lor să fie umili și smeriți, pe cum cerea dela oricare om simplu. Era prea jignitor pentru această tagmă să fie socotită la fel cu poporul de rând! Dar Isus predică învierea și viața vecinică. Acolo n'o să duci vițiile, nici averea ta, ci ele te vor depărta de această viață vecinică, fericirea vecinică. »O, poporul meu!« Câtă duioșie sublimă! Și lirismul acelu solo de bas este sublim.

După cum se anunță, în curând vom putea să ne-o procurăm și s'o cântăm, unde numai este un cor bărb. cu oarecari pretenții.

Dar să amintesc ceva despre cele două compoziții apărute recent. Acestea sunt din epoca a doua. De aceea vom găsi multe elemente dramatice, însă nici lirismul nu va lipsi. Mai ales în comp. după teme populare. Una e intitulată: »Colinzi«. Această compoziție este o perlă a muzicii religioase. Conține foarte frumoase colinde pentru cor mixt și bărbătesc. În colinda »Florica«, cantabilă de oricare cor mixt, vedem nevinovăția copilașilor, cari, cu o jingășie nespasă, aduc lui Christos, ca dar, inima lor. În colinda »Colo 'n drum spre Vifleim« vedem arta desăvârșită a compozitorului, cu care știe să ridice o melodie simplă din popor la rangul bucăților clasice. Cine nu cunoaște »In dimineața lui Crăciun«? Priviți însă această colindă armonizată de maestrul Hubic! Sunt simple și totuș majestoase. Conține și niște colinzi pentru cor bărb. așa: urarea »Căfi cărbuni în vatră«. E foarte sugestivă și minunat combinată colinda »Nouă azi ne-a răsărit« cu salutul »Bunădimineața Moș Crăciun«. Mai are un cântec de Crăciun. Acestea lucrări se pot preda de corurile mai înaintate. Au un efect admirabil. A doua bucată cuprinde două liturghii. Una după Psaltichie. Stilul e riguros, acordurile grave, țesutura armonică complicată. În toată liturghia aceasta predominează

glasul de strigare: Intoarceți-vă la Domnul Dumnezeuul vostru.

A două liturghie este compusă în stil recitativ. Mai ușor de executat. Deși e recitativ, nu pierde nimic din adâncă religiozitate și gravitatea cuvenită numerilor din liturghie. Luând în considerare marele adevăr că, noi, Românii, aparținem rasei latine și că, nu e nota noastră caracteristică sentimentalismul, uneori bolnăvicios, al elementului slavon, trebuie să îmbrățișăm cu cea mai mare căldură compozițiile prof. Hubic, fiindcă ele tind să rupă cu influința slavonă și introduc realismul adânc, onomatopeismul cumpănit și verismul sincer al compozitorilor apuseni. Noi, popor de origine apuseană, trebuie să ne întoarcem la apusul viguros și sănătos, nu la slavismul răsăritean. Putem să fim fericiți că avem un maestru compozitor de al nostru, care știe să se emancipeze de elementul acesta străin de neamul nostru.

Ca încheiere, doresc dela bunul Dumnezeu să-i dăruiască sănătate și putere, să mai poată lucra alți 25 ani pe ogorul muzicii noastre bisericești; ca să purifice cât mai bine stilul nostru bisericesc, de elementele străine, improprii neamului nostru.

A. Iluțiu.

CRONICI

Official. — Concurs la postul de cantor din Halmoșd. Pentru ocuparea postului de cantor din Halmoșd, se publică concurs pe ziua de 17 Martie a. c. Dotația cantorală: 5 jug. pământ cultivabil și strolele obișnuite. Doritorii a concursa sunt rugați, că pe ziua de 17 Martie a. c. să se prezinte la Sf. Liturghie în Halmoșd. La caz, că nu se vor prezenta cantori cu diplomă, vor putea fi angajați și cântăreți, cari au cunoștințele tipiconale. Halmoșd, 14 Febr. 1935. *Curatorul.*

— **Puterea creștinismului rămâne aceeași.** În anuarul asociației preoșilor pen'ru mistuni P. Văth S. I. arată pe scurt, rezultatul îmbucurător al misiunilor în părțile transmarine din ultimii 20 ani. Am putea oare să credem că au dispărut acele timpuri cari ne prezentau în toată splendoarea lui, idealul creștinesc: convertirea păgânilor. Despre aceasta ne încredințează cartea P. Văth, unde spune că puterea creștinismului a rămas aceeași, ceea ce dovedesc frumoasele rezultate obținute la negrii din Africa, la locuitorii insulelor Filipine, apoi în părțile mai culte ale Asiei răsăritene și în India. Faptele ne spun, că Biserica nu numai că înobilează cu mijloacele-i religioase caracterul acestor popoare încreștinate, ci le face și părtașe binefacerilor moderne creștinești. Ea se arată și este protectoarea celor apăsați de vitrejia vremurilor și totodată e și pedagoaga națiunilor pe cari le îndreaptă spre înaltul eroism creștinesc. Astfel e privită Biserica în Africa și pe insulele Marelui Ocean. Ea este singurul izvor al unei culturi sănătoase și potrivite cu cerințele timpului și a națiunilor.

Păr. Paas, un reprezentant al Părinților Albi aflați în Africa centrală ne arată, că Biserica catolică a do-

bândit în Africa succese strălucite, făcându-ne a crede: că peste puține decenii vom putea vorbi de o Africa în care catolicismul își trăiește intens viața. Acest succes s'a obținut prin munca neobosită din ultimii 50 ani a misionarilor. Ei au reușit în mod minunat să armonizeze religia creștină cu caracterul național al acestor popoare fără să știrbească cătuși de puțin originalitatea lui.

Astfel privit, creștinismul la ei nu se mai arată a fi ceva străin, ci ca ceva neaoș african. Dealtfel misiunea religioasă nu trebuie să distrugă naționalitatea indigenă, căci o astfel de greșală ar stânjeni munca misionarilor zădărniciind, astfel, ajungerea scopului dorit. Misiunea religioasă trebuie să poarte mare grijă de adevăratele însușiri ale popoarelor încredințate ei și acest imperativ, Biserica misionară a știut să-l respecte.

P. Paas observă dealtfel, că neamurile Africii centrale și-au simțit primejduit caracterul lor național din partea culturii „moderne“ care vrea să niveleze toate și de aceea și-au căutat adăpost sigur, ce și l-au găsit sub oblăduirea religiei creștine.

Se pare că simțul acelei puteri conservatoare a creștinismului față de tradițiunile naționale ale popoarelor, aduce azi, împreună cu harul suprafresc, mase enorme de negrii la sânul Bisericii catolice, așa încât, în multe ținuturi putem vorbi despre o adevărată mișcare spre creștinism „Misiunile catolice“ ziarul călăuzitor al misiunilor catolice de sub egida „Sf. Congregații de Propaganda Fide“ ne prezintă personalul misiunilor supuse „Propagandei“. Conform acestuia, la sfârșitul anului trecut se aflau în organizațiile Propagandei: 10'666 preoți streini, 4972 frați laici streini și

20.360 surori streine. Afară de aceştia se mai aflau în misiuni 5384 preoți indigeni, 2333 Frați laici și 18.144 surori tot indigene, 74.127 catihieși și 61.756 învățători. Deci, afară de 35.998 factori aclivi streini vedem în misiuni 161.744 factori activi indigeni ceea ce arată, că gândul Sfântului Părinte despre întrebunțarea factorilor indigeni în misiuni se dovedește cu succes îmbucurător.

Pregătirea misionarilor indigeni se face în 107 Seminarul mare și în 286 Seminarul mic. În Seminarul mare se află azi 3944 alumni, iar în cele mici 11.244 tineri. Cât privește patria misionarilor streini, Franța are 8795 misionari, Germania 5136, Italia 4013, Olanda 3211, Belgia 2859, Irlanda 1858, Spania 1626, Jugoslavia 1616, Anglia 1042, Canada 1021, Statele Americi de Nord 866, Elveția 537, Austria 447, Polonia 410. Cel mai mare număr de catihieși îl are Africa, ceea ce este foarte natural față de mișcarea cea mare spre religia catolică.

— Franța. Relațiile noastre cu Franța sunt așa de importante încât ne interesează foarte mult schimbarea favorabilă Bisericii catolice în cercurile oficiale ale guvernului francez în urma vizitei ministrului francez Laval, făcute Sfântului Părinte, cu ocazia convorbirii lui Laval cu D-l Mussolini.

Cunoscutul ziar francez „Figaro” aduce în această chestiune un articol al scriitorului francez Vladimir d'Ormesson, al cărui conținut îl redăm în rezumat:

Vizita, zice autorul, arată schimbările făcute în cercurile oficiale franceze, față de biserica catolică. „Chestiunea religioasă” nu se mai prezintă ca și obiect de luptă între partide. Biserica începe a și redobândi iarăși în Franța libertatea faptică. Poziția juridică a Bisericii încă nu i dezvoltată și laicismul statului nu s'a scutit încă de caracterul său antireligios, tot așa în școli, în recrutarea clerului și a ordinilor religioase, cari răspândesc spiritul francez până la fărmișurile lumii, mai rămâne mult de dorit. Dar d'Ormesson prezintă adevărata soluție și unică pentru reforma perfectă a chestiunii religioase, și anume: înainte de a restabili autoritatea lui Dumnezeu în legi să o restabilim în inimi.

Fără îndoială, în Franța, azi se manifestează o mare reformă religioasă și religia împreună cu reprezentanții ei au găsit iarăși respectul, care n'ar fi trebuit să le lipsească niciodată.

Centrele antireligioase, existente poate încă undeva în provincie, nu mai corespund poziției istorice prezente. Relația nouă trebuie salutăată în punctul de vedere național și internațional. Lupta politică contra chestiunii religioase, ceea ce a creat nedreptăți ireparabile și decreștinarea maselor din Franța, este cauza fundamentală a slăbiciunilor de cari Franța, astăzi, trebuie să sufere. Paguba adusă din partea anticlericalismului francez în străinătate întrece orice închipuire. Cuvântul, că anticlericalismul nu este articol de export s'a repetat deseori din partea anticlericalilor, dar totuși nu s'a aplicat, în realitate, din partea multor guverne în ultimele decenii.

E fapt, că vizita ministrului Laval la Sfântul Scaun e cea mai bună propagandă culturală franceză, care era de dorit. Adevărata propagandă nu se poate face cu bilete de o mie de franci, ci ea trebuie să fie rezultatul natural al politicii cu o însuflețire echivalentă. Afară de aceasta este, încă, ceva mult mai înalt decât orice vedere națională ori internațională: spiritul.

În timpul disordinelor, când zguduirea lumii, prin războiul mondial, a pus la îndoială toate valorile noastre ideale, când totul era în dubiu, singură idea creștinească rezista, rămânând aceeași. Căci fără de adevărul adus omenirii din partea creștinismului nu este demnitate omenească nici ordine socială iar de iubire ori pace nici că putem vorbi.

P. Felix Wiercinski S. I.

— Din ogorul Agrului. Rostul, necesitatea și importanța Agrului nostru prinde rădăcini tot mai adânci în conștiințele credincioșilor noștri. Și aceasta prin frumoasele și reușitele serbări ce înfelege să le organizeze. O astfel de serbare a ținut și organizația parohială a Agrului din Oradea Olosig în 17 Februarie la școala primară No. 1.

Numărul mare al celor prezenți adovedit și de data aceasta, interesul ce l poartă acestei asociații.

D-l notar public Dr. Ioan Hica — venerabilul președinte — în cuvântul de deschidere ține să evoce memoria marelui Metropolit Vasile Sucu, arătând în câteva cuvinte personalitatea marelui român, cucernicului preot și a eruditului teolog.

Nu uită a spune și aceea că regretatul Metropolit a fost unul din inițiatorii Agrului.

Urmează desfășurarea programului. Elevii și elevele școlii se întrec în recitarea frumoaselor poezii religioase. Punctul culminant din program a fost conferința instructivă a D-lui prof. Teodor Florea despre „valoarea de om și valoarea de creștin”, cu următoarele concluzii: dacă valoarea de om consistă în împlinirea corectă a datorințelor și în aprecierea de a te cunoaște pe tine însuși — valoarea de creștin înseamnă mai mult: înseamnă că tot ce faci, tot ce acționezi să porceadă din dragoste către D-zeu, către deaproapele și către sufletul propriu.

Numele de creștin înseamnă luptă în contra adversarilor sufletului; biruință asupra patimilor și desfășurării lumesti — iar răsplata luptei mântuire și fericire veșnică.

D-l profesor I. Buta vorbește despre rolul Bisericii române unite în formarea caracterului creștinesc și românesc. Între altele D-sa spune: să fim mândri de a fi și de obârșie și de lege români catolici; ca creștini să trăim creștinește, iar ca români să fim adevărați patrioți. De încheiere Rymul protopop Gheorghe Maior recapitulează ambele conferințe prin asemănarea: că „precum pădurețul altoit în crengile altoite aduce fructe nobile, astfel și omul creștin prin harurile sfințitelor Taine va putea produce fapte nobile spre a fi fericit. Dacă vrem să fim adevărați creștini trebuie să ne n'rim sufletul cu sf. Taine — astfel vom produce fapte adevărate și virtuți spre a ne afirma ca români catolici”. — Reușita serbării în bună parte revine Păr. Vasile Stan, care s'a îngrijit bine și la timp de formarea și executarea întocmai a frumoșului program.

(Gh. M.)

— Un vis realizat. Ziua de 17 Februarie c. a fost o zi de obștească bucurie pentru credincioșii din Vălcăul de sus (tract. Șimleu). Motivul bucuriei a fost sfințirea unui clopot cumpărat din contribuția credincioșilor parohieni, la îndemnul și stăruința parohului local Victor Pop. La solemnitatea actului sfințirii au luat parte preoții: Ilie Petri — Fizeș; Ioan Pop — Abarin; Alex. Safirescu — Plopiș; și Leontin Filip — Iaz. Păr. Alex. Safirescu fălmăcește poporului

credincios, adunat și din parohiile vecine, „Rolul preotului în îndrumarea vieții sufletești a popoarelor.“ Prediceii i-a urmat actul sfințirii clopotului, pentru ca la sfârșit părintele paroh să mulțumească tuturor acelor care au înțeles să contribuiască cu obolul lor la cumpărarea acestui clopot. Cu această ocazie mai bine de 180 de credincioși au înțeles să se unească cu Eucharisticul Christos, prin primirea Sf. Taine, mulțumind astfel bunului Dumnezeu pentru realizarea visului mult dorit.

— † **Francisc Hossu Longin.** În 13 Februarie s'a stins la Băsești, unde și trăia retras cei din urmă ani ai vieții, Francisc Hossu Longin, soțul Doamnei Elena Pop fiica marelui bărbat și luptător care a fost Gheorghe Pop de Băsești.

— **Spre o nouă canonizare.** Un eveniment de o extraordinară importanță și care va alcătui o nouă pagină de glorie a Pontificatului lui Piu XI, va fi acela al canonizării Martirilor englezi Cancelarul Tomas Morus și Cardinalul Ioan Fischer, Episcop de Rochester. Canonizarea va avea loc, după toată probabilitatea, în întâia Duminică a lunii Mai. Acești doi apărători ai credinței și ai Papatului fură beatificați, împreună cu alți martiri englezi, de către Papa Leon XIII, încă în 1886. Cauza canonizării lor a fost reluată în 1930 și, la dorința expresă a Sf. Părinte, ea s'a desbătut prin o procedură specială care a permis terminarea ei cu un ceas mai de grabă. În Anglie, de

unde au sosit nenumărate cereri pentru a obține canonizarea Martirilor, se fac mari pregătiri în vederea acestui eveniment „extraordinar de important“ cum l-a caracterizat însuși Sf. Părinte. Numeroase cete de pelerini englezi călăuziți de preoți și episcopi vor pleca spre Roma ca să ia parte la această proslăvire a Martirilor lor naționali.

Tomas Morus s'a născut la Londra în 1480, în 1529 ajunge Cancelar al Imperiului și omul cel mai iubit de Henric VIII. Când acesta în 1532 rupse legăturile cu Roma din cauza divorțului de soția sa legitimă și căsătoria sa cu Ana Bolen, Tomas Morus dimisionează, întâi din Cancelariat, iar mai apoi refuză să depună jurământul prin care trebuia să recunoască legitimitatea acestei noi Regine și a copiilor ei. Henric VIII îl aruncă în închisoare, zicând că e vinovat de înaltă trădare, iar la 6 Iulie 1535 fu osândit la moarte și decapitat.

Ioan Fischer, născut la 1459, fu numit în 1504 Episcop de Rochester. Era foarte stimat de Henric VIII, care se folosi mult de ajutorul său când a compus vestita carte pentru apărarea învățurii catolice despre sf. Sacramente împotriva lui Luter, carte, pe care Regele a dedică Papei Leon X. Și el, cași Cancelarul refuză să aproabe divorțul Regelui și căsătoria sa cu Ana Bolen. Fu aruncat în închisoare, unde Papa Paul III îi trimise pălăria de Cardinal, dar încă înainte de a o primi, fu osândit la moarte și decapitat la 22 Iulie 1535.

Convocare

Domnii Acționari ai Băncii „UNIREA“ S. A. Oradea sunt convocați prin aceasta la

a V-a (a cincea) adunare generală ordinară

care se va ține în Oradea, Sâmbătă în 16 Martie 1935, la ora 17 (5 p. m.) în localul institutului din Oradea, Strada Episcopul Pavel No. 2. cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea și Constituirea Adunării generale.
2. Raportul Consiliului de Administrație.
3. Raportul Comitetului de Cenzori.
4. Stabilirea Bilanțului anului de gestiune 1934 și hotărâre asupra profitului net, descărcarea Consiliului de Administrație și a Comitetului de Cenzori.
5. Eventuale propuneri.

Oradea, la 23 Februarie 1935.

Consiliul de Administrație.